

GRIGORIE

din îndurarea lui Dumnezeu episcop ortodox al eparhiei române a Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, precum și al părților din Banatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierească.

Iubiții mei fii sufletești,

Evlavioase fiice duhovnicești,

Precum în timp de războiu gornistul îndeamnă soldații la îndrăzneală și bărbăție, așa vin eu astăzi să vă îndemn pe toți a fi plini de curaj și bucurie în lupta vieții. Mulți vrăjmași are biserica și credința noastră ortodoxă, mulți vrăjmași are statul nostru românesc, dar față de toate vrăjmășiile, eu vă zic vouă tuturor: Fraților bucurați-vă!

Da, iubiții mei, bucurați-vă, căci astăzi prăznuim Invierea Domnului și biruința lui Dumnezeu asupra vrăjmașilor Săi. Precum omul nu se întristează la apusul soarelui, știind că iarăși va urma răsăritul lui, așa nu trebuie să se întristeze și să nu desnădăjduiască în lupta lui, văzând că încă nu i-a venit biruința.

Precum grădinarul nu-și pierde nădejdea, văzând că toamna se desfrunzesc pomii, știind că la primăvară iar vor înflori, așa nici noi să nu ne pierdem nădejdea, văzând că munca noastră este nesocotită de oameni și că dreptatea este întunecată de ei! Nu iubiții Mei, ci să ne încredem în dreptatea și Atotputernicia lui Dumnezeu, cari prin Invierea Domnului, au strălucit în chipul cel mai minunat.

Cu adevărat, Invierea din morți a Domnului a fost cea mai minunată veste, cea mai frumoasă solie a Mântuitorului.

O, ce minunată solie a trimis Mântuitorul prin inger femeilor, cari s'au dus să vadă

mormântul: „Nu vă temeți voi, căci știu că pe Iisus cel răstignit căutați. Nu este aici, că s'a sculat precum a zis: Veniți de vedeți locul unde a zăcut Domnul”. (Mat. 28 v. 5—6). Erau femeile cari slujeau lui Iisus din avuțiile lor (Luca 8 v. 2—3) și a fost destul, ca ele să-și aducă aminte de Mântuitorul, pentruca ele să fie învrednicite a se face vestitoare ale Invierii: „Și degrab ieșind dela mormânt, cu frică și cu bucurie mare au alergat să vestească ucenicilor lui”, așa cum le-a spus ingerul: „Și degrab mergând spuneți ucenicilor Lui că s'a sculat din morți” (Mat. 28 v. 7-8).

Unde sunteți voi, femei de azi ale neamului meu românesc, cari să luați de mână pe pruncii voștri și să-i duceți la biserică? Unde sunteți voi mame, cari în loc să duceți pe fiii și ficele voastre la Hristos, tolerați ca ei să trăiască în concubinaj și tot felul de fărâdelegi??

Dar Invierea Domnului este o soie și pentru sfinții apostoli și mai ales pentru apostolul Petru. Persoana Mântuitorului pentru mulți era învăluită în ceva tainic și chiar cei mai aproape de Domnul, legau de El și interese vremelnice, crezând că se va face împărat lumesc. Dar când femeile au venit la apostoli și au vestit învierea, adânc mișcat a rămas Petru de cele auzite. Femeile au primit dela inger porunca: „Deci mergeți de spuneți ucenicilor lui și lui Petru” (Marcu 16 v. 7).

Fericit' ești Petre, că după lăpădarea de

Domnul te-ai pocăit și pentru aceasta Domnul te vestește prin inger că a înviat! Și vouă iubiiții mei, cari v'ați fi îndoit oarecând de puterea Evangheliei, dar v'ați îndreptat; vă vestește biserica învierea Domnului, iar această înviere vă luminează taina vieții lui Iisus. Multe corpuri cerești, de pildă luna, primesc lumina lor prin soare și tot astfel și minunile lui Iisus își primesc lămurirea lor divină prin faptul învierii.

Fără înviere, celelalte lucrări mai presus de fire ale Domnului s'ar fi destrămat, crezând oamenii că ele sunt lucrări ale unor puteri ascunse ale naturii sau ale înșelăciunii șimjurilor; dar când Domnul a biruit puterea morții, s'a înveselit acea privire a oamenilor, care în noaptea răstignirii încremenise. Mântuitorul putea să ne mântuiască chiar numai cu o lacrimă, dacă așa ar fi binevoit întru bunătața Sa, dar prin moartea pe Cruce a voit să ne învețe despre grozăvia păcatului și despre mila nemăsurată a Celui înviat din morți.

Când Pilat dormea, ca și arhieriei Iidovilor, Hristos a înviat și prin aceasta a trimis solie vrăjmașilor săi, că ei nu pot birui pe Dumnezeu. Hristos cel înviat din morți desminte pe Iidovii, cari au dat bani soldaților ca să spună că Iisus n'a înviat, ci trupul lui a fost furat.

Să învețe din acestea vrăjmașii lui Hristos, cari nu cred în învierea Lui, că tocmai prin minunata Sa înviere a dovedit, că este Fiul lui Dumnezeu. Vrăjmașii lui nu voiau să urmeze aceluia, care a trăit ca un copil sărac într'un atelier și tot astfel toți vrăjmașii de azi ai Domnului, Iidovii și toți necredincioșii nu voiesc să urmeze pe cel ce a sfințit munca în atelier. Este firesc să nu creadă în învierea Domnului vrăjmașii Lui, pentru că Domnul a iubit pe muncitori și munca cinstită, ajutând și pe săraci. Este explicabil, că prin învierea Domnului le zice: Eu sunt Dumnezeu, întoarceți-vă sau veți peri!

Dar învierea Domnului este o solie și pentru cei credincioșii Lui, căroro le-a zis după înviere: „Pace vouă” (Ioan 20 v. 19). Adică voi cei credincioși fiți siguri, că Fiul lui Dumnezeu prin învierea Sa a dovedit, că tot ceace a învățat și a dăruit oamenilor, este lucrarea lui Dumnezeu!

Astfel deci și nouă ne grăiește Domnul: „Pace vouă”. Dar această pace o vom avea numai dacă cu toată ființa noastră ne legăm de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. În ochii noștri, în fața noastră, în mișcările, mersul, hainele și vorbele noastre să nu apară decât Hristos, precum zice sf. Ioan Gură de Aur.

Să nu uităm că apa mică poate fi ușor mișcată, dar apa adâncă a mării este liniștită. Arborele, care intră adânc în pământ cu rădăcinile sale, stă neclătinat în vremea viforului și tot astfel stă liniștit și pacinic creștinul, care are pe Dumnezeu ca centru al vieții sale.

Să ne gândim deci cât mai de multe ori la solile ce le-a adus Cel înviat din morți femeilor, lui Petru, vrăjmașilor săi și nouă. Să ne dăm seama, că sufletul omenesc tinde dincolo de calea îngustă a prezentului și de lucrurile acestei lumi.

Popoarele cele vechi în statura dreaptă a omului au văzut degetul zeilor, cari îi arată scopul mai înalt al vieții lui în raport cu al ființelor necuvântătoare. Ochiul nostru trupesc și sufletește tinde spre mărimi și depărtări, cu privire spre înălțimi, cu dorul spre lumină. Până când deci vom mai rămâne în nepăsare, noi, ai căror înaintași de aproape două mii de ani cântă: „Hristos a Inviat”?

În inima fiecăruia, în familie, în școală, în biserică, în fabrici, în viața de stat, să arătăm deci iubire față de Evanghelia Celui Ce a înviat din morți și față de Ceice cu credință vestesc Evanghelia. Căci o inimă lipsită de iubire, este ca un izvor ascuns în nisip, pentru că n'a găsit calea spre mare, unde toate râurile curg. Având dragostea Evangheliei în inimi, vom birui orice necazuri. În ținuturile calde ale Africei există o floare minunată, care vestește cu 40 ore mai înainte orice vijelie sau cutremur de pământ. Acea floare, când simte apropierea furtunei, își adună frunzele ca să poată lupta mai bine împotriva primejdiei. Așa și noi în fața primejdiilor ce ne pot aștepta în viitor, să adunăm toate puterile noastre sufletești, să trăim creștinește și să zicem din toată inima: Prin Hristos vom birui!

Cu aceste cuvinte Vă zic vouă tuturor: „Hristos a Inviat”.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor

† Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului.

Areopagul din Atena

Areopagul era cea mai înaltă instanță judecătorească a Atenienilor, forul suprem și inapelabil de unde se judeca definitiv asupra vieții și morții cetățenilor. Aici, unde se aduna poporul curios să audă și să vadă noutățile, l-au adus păgânii pe marele apostol Pavel, ca să-i lămurească ce vrea cu propovăduirea lui contrară filosofiei timpului și apoi prin el însuși să-l facă imposibil.

Atunci orecari filosofi din Epicurei și Stoici disputau cu el și unii ziceau: oare ce ar voi acest limbuz să zică? Iar alții. Se pare că este predicator de zei străini, pentru că le predica pe Iisus și Învierea. Și prinzându-l l-au dus la Areopag zicând: oare putem și ce este această învățătură nouă despre care tu vorbești? Că tu bagi în urechile noastre niște lucruri streine, drept aceea voim să știm ce ar fi aceasta.

(Faptele Apostolilor c. 17 v. 18—21.)

Atacul Epicureilor, cari erau materialiste și al Stoicilor cari erau panteiste, contra lui Pavel, era pedea întregul ironic și disprețuitor pentru că aceste soiuri de filozofii se credeau cu mult mai tare înrădăcinate în opinia publică, decât ca un venetic să-i poată descălica.

Dar vorbirea lui Pavel, care este o sinteză admirabilă a credinței creștine este zdrobitoare, așa că lupta se săvârșește lamentabil pentru contrarii săi. Unii necăjiți de vorbele convingătoare ale apostolului își bat joc de el înghițând multă amărăciune, iar alții fiindcă le lipsea din bagajul minții contra argumentele s'au mulțumit să zică: „Să te auzim iarăși despre aceasta” subînțelegând ca altă dată vor fi ei mai tari. Și ca culmea supărării filozofilor rămași bătuți „oarecari bărbați lipindu-se de el (de Pavel) au crezut între cari era și Dionisie Areopagitul și o femeie anume Damaris și alții cu dânsii”.

Apostolul Pavel deci cu credința creștină rămâne biruitor chiar la forul suprem de judecată, la Areopag, de unde așteptau filozofii păgâni c'o să lasă huiduit. Pierdeaua sutelor de ani de atunci s'a făcut tot mai groasă, dar figura lui Pavel atât de puternică cu duh, strălucește parecă și azi ca și nimb neperitor. Materialismul și panteismul, cari au rămas în ființă până în ziua de azi, nu pot uita bătaia mîncată la Areopagul din Atena și de aceea tot atacă și scutură puternic, soclul unde stă Pavel și biserica creștină că doar, doar vor cădea jos. Epicureii și Stoicii de azi ca și cei

de demult nu dau un răspuns esențial bisericii creștine ci o tratează cu ironie și cu dispreț. Atitudinea aceasta de a bagateliza biserica și învățăturile ei, în loc de a încerca înfrângerea lor prin lumea minții, are un tâlc adânc. Dela răstignirea pe cruce a Mântuitorului până azi forța brutală față de biserică s'a arătat complect neputincioasă pentru că altcum nu reușea biserica creștină, în ciuda tuturor loviturilor să se prefacă într'un organism puternic. Tot același rezultate le-a avut și filozofia și știința față de credință, începând dela filozofii păgâni, până la filozofii moderni de azi.

Filosoful cu mare renume și tipic contrar al creștinismului Nietzsche care a spus triumfător. „Am ucis pe Dumnezeu” a mințit și s'a risipit, dar biserica creștină merge înainte câștigând milioane și milioane de aderenți. Așa că este foarte firesc că contrariilor bisericii creștine să le rămână ca suprem mijloc de luptă *bătaia de joc*.

Contrarii bisericii creștine mai știu și altceva. Lumea a făcut atâtea experiențe pe pielea ei proprie, încât nu mai vrea să știe de o *viață sufletească neorganizată și alandala când sub pretextul unei sofisme vecinul are dreptul să-ți deie cu parul în cap. Nu va fi lumea riguros creștină*, dar nici un soi de filosofie, chiar dacă s'ar scula toți dracii din iad și ar părtini-o nu mai poate desorganiza complect viața creștină și a pustii bisericile, cari o propagă. Să ne păstrăm deci nervii sănătoși și să nu-i facem pradă anticreștinismului care nu mai poate face mari isprăvi în fața culturii creștine, decât poate atât, să o săcăie și să-și bată joc de ea, însă fără succes. Egoismul sacru care în toate vremurile a fost cel mai bun aliat al anticreștinismului a pățit întotdeauna ca tunul care a tras cât a tras, dar pe urmă s'a înroșit de căldură întruată în cât a strigat după apă rece. Fiecare egoist când s'a lovit de alt egoist tot așa de inferbântat ca el a strigat Gewalt! unde este iubirea și mila care să-l salveze. Oh de câteori am văzut păgâni, cari au strigat contra bisericii și contra preoților și atunci când le-a luat pielea foc, repede a fugit sub scutul bisericii să-i scape de primejdia pe care ei singuri au provocat-o. *Sânge rece deci și mai multă muncă creștină!*

Cari mijloace l-au scăpat pe marele apostol Pavel de urgia filozofilor, cari îl duceau pe sus la Areopag? Fără îndoială că inima lui pedeplin creștină și capul luminat.

Marele apostol înzestrat cu o caldă inimă

creștină nu cunoștea teama și frica. Știa, perfect de bine ce îl așteaptă în călătoriile sale misionare dar nu a dat înapoi. Inima lui creștină îl mâna înainte și nu l-a desmîșit. Moare așa de liniștit, fiindcă inima lui a răspândit și a întărit biserica. Epicurii și Stoicii știau și ei ceva și aveau falma de mari învățați dar apostolul Pavel se vede cât de colo, că era mai tare decât ei, chiar în breasla lor, în filozofie. Ar fi un naiv cel ce ar afirma că biserica și slujitorii ei pot dormi liniștiți pe laurii trecutului pentru că dușmanii bisericii fac cu ea ca și cu apostolul Pavel o duc pe sus la Areopagul necredinței de azi să o întrebe ce vrea și de ce îi bagă în urechi niște lucruri streine de preocupările ei prezente. Inima creștină tot mai caldă și duhul tot mai luminat al preoției sunt singurile arme prin care să poate cuceri lumea de azi.

Să nu uităm, că marele apostol Pavel care avea de furcă cu filosofilii păgâni, mari maieștrii în sofisme seducătoare, nu numai că nu a căzut jos de pe scena Areopagului ci a întemeiat o înfloritoare biserică creștină în Atena.

Tânguirile nu ne pot ajuta cu nimic numai lupta creștină.

Dr. Ștefan Cioroianu
protopop.

Maica Domnului și lumea schimbată.

Firile sentimentale privind în jurul lor se miră, de ce dispar una după alta căsuțele mici, calde și cu mulți copilași? Apoi în locul lor se ivesc case tot mai mari și mai înalte, din cari numai arareori se aud glasuri de copii. Și oamenii înțelegători liniștesc aceste firi rămase inapoia timpului, cu cuvintele: „S-a schimbat dragă lumea.“

Înainte vreme nu era casă creștină, din care să nu fi mers la biserică barem un membru, azi, încetul cu încetul poți număra străzile din care se mai grăbește cineva la biserică, în zilele de Dumineci și sărbători. De ce? pentru că „dragă s'a schimbat lumea“.

Mai de demult erau numeroase familiile cari nu începeau prânzul sau cina fără rugăciune, azi aceste familii sunt tot mai rare, din motivul, că s'a schimbat lumea.

Un cântec popular spune așa de frumos, că trei fete mergeau la joc. Una avea la gât un șirag de perle, care strălucia frumos de tot.

A doua purta la piept un buchet de trandafiri, cari miroseau plăcut. A treia fată fiind orfană, nu avea decât haina ei săracă, dar curată și totuși ea era frumuseța satului.

Acum nu mai cântă nici poporul dela sate așa, necum cel dela orașe. „S'a schimbat lumea dragă“ îți spune la ureche cel ce se simte bine în lumea schimbată. Și așa și cea mai grea abatere dela viața sănătoasă și curată de altădată, e primită în tăcere și fără nici o supărare, pentru că sentința cu „s'a schimbat lumea“ este inapelabilă.

Dar în schimb nu se va afla nimeni în lumea aceasta, care să nu recunoască, că plecaciunea așa de ușoară în fața „lumei schimbate“, macină până la ultima fărâmitură puterile trupesti și sufletești ale multor familii creștine. Câte familii nu au o casă mică, dar plină de fericire și ca să se schimbe cu lumea, să apucă să-și zidească o casă mare, deși cheltuielile trec peste puteri și îi îngroapă o viață întreagă în lipsuri materiale.

Câți băieți și câte fetițe trebuie să se îmbrace ca toată lumea, oricât ar împinge părinții modești la greutatea însuportabile. Mii și mii de chinuri, svârcoliri, lipsuri și griji își fac culcușul în familia creștină de dragul alergării alături de lumea schimbată. Lumea este pe deplin convinsă, că toate schimbările lumii sunt zădarnice, trecătoare, dar enorm de costisitoare și totuși de frica „lumei schimbate“, le face, renunțând ușor la vederile și tradițiile sănătoase din trecut.

Și cine oare ar putea să se opună din toate puterile schimbărilor de tot felul din aceasta lume, cari dăruie fericirea adevărată, măcinând și zdrobind viața simplă, cu podoabe nu externe ci interne, decât „femeia creștină“. *Un mai mare cenzor al vieții, care ar aprecia tot ce este într'adevăr frumos și ar condamna ce este numai spoială costisitoare, nu poate să fie decât femeia, dar „femeia creștină“. Numai dânsa ar putea să mai astâmpere focul mistuitor al podoabelor deșarte și al desmierdărilor, cari se termină întotdeauna cu ruina trupestă și sufletească.*

Magnetului — recunoaștem — atât de puternic al lumii acesteia, femeia, ar trebui să opună alt magnet, pe cel al inimii creștine, care ar rezista până în sfârșit și nu s'ar lăsa bătut niciodată.

Și acum se mai văd prin cele depărtate sate vederi din bătrânețe. E dricul verii, cu căldură năprasnică și o mamă „simplă“ cu 3-4 copilași după dânsa muncește din greu. Odiha ei adevărată este în toată muncii acel

moment, când la umbra unui copac își alăptează copilul.

„Rămășițe proaste din trecut“, va spune omul cucerit de zădărniciile lumii. Dar nu este adevărat. „Rămășiță proastă“ din trecut *este adevărata mamă creștină*. Are doi ochi sănătoși, prin care a văzut așa de bine femeii îmbrăcate cu scumpeturile lumii, are urechi bune, cu ajutorul cărora a auzit de atâteaori clinchet de pahare de cristal, pe cari le atingeau atâtea buze nu roșii, ci roșite și niciodată dar niciodată *aceasta mamă simplă, dar creștină, nu a simțit nici măcar o boabă de invidie ori revoltă, pentru că distincția ei naturală nu a fost niciodată în fard, în păr sau în haine, ci acolo unde trebuie să fie, în suflet. Și lumea aceasta dacă mai stă cum mai stă, are să se proștearnă în fața mamelor umile, dar eroice, cari nu aud și nu văd „schimbarea lumii“, care nu aduce nici un bine.*

Ce timpuri fericite vor fi acelea, când mamele și femeile creștine vor ști să protesteze cu viața lor *naturală și curată*, contra „schimbării lumii“, contra acestei devize amăgitoare a lumii.

În bisericile mari ale creștinismului, se aduc ca daruri Maicei Domnului tot felul de daruri scumpe, din diamant, aur și argint și totuși ochii Ei alunecă mai degrabă la florile simple și curate, *cari sunt jertfele inimilor. Cine rupe o floare frumos, nu o rupe numai cu mâna, ci în primul rând cu inima și într-ânsa își așează simțirile toate, de aceea place Maicei Domnului atât de mult jertfa florilor, care este totodată și jertfa inimilor.*

Băieții sunt greu frământați de gândul, cărui ram de știință să-și închine mintea lor. În sufletele fetițelor însă bate altă furtună groaznică, cui să-și dele inimile pentru totdeauna, acestei lumi în vecinică schimbare, care le poate face fericite în ochii lumii sau să-și proștearnă inima *curățeniei, sfințeniei, blândetei, milei, iubirei, virtuți întrupate așa deplin în Maica Domnului.*

Dragi fetițe, nu mai stați la îndoială ca să vă recunoașteți adevăratul vostru rol, pentru că „cu adevărat deșertăciune sunt toate și viața aceasta este umbră și vis“, așa cum vă amăgește lumea. Viața adevărată, viața bine trăită, viața încărcată de mulțumiri și de unde puternice de fericire este *aceea asupra căreia veghează dela început până în sfârșit Maica Domnului*. De câteori v'ați îndoi să intrați în slujba Maicei Domnului, gândiți-vă că niciodată culoarea sau podoaba dinafară hotărăște gustul unui fruct pe lume. Poate să

fie o floare foarte frumoasă pe dinafară, iar pe dinăuntru să conțină venin. Poate un fruct să strălucească de frumos ce este dinafară, dar înăuntru să fie putred. Așa și la om *mi-resmele bune ale sufletului hotărăsc valoarea și fericirea lui.*

Maica Domnului alătura de Fiul Ei sfânt, a refuzat întotdeauna podoabele zădărnice ale lumii, ca apoi cu atât mai mult să fie împodobită la suflet cu toate virtuțile și de aceea a ajuns să fie: Apărătoarea lumii de năcazuri și primejdii.

Elena Dr. Cioroianu
protopopeasă.

Unația, piatră de sminteală religioasă și națională.

Profitând de starea de strâmtorare și de vecinică umilință a Românilor ortodocși din Cenad, sub protectoratul Ierahiei sârbești, agenții dizolvantți ai unației, ieșiți din lagărul celui alt dușman, mai mare și mai periculos, își fac pe neașteptate apariția în comună, dându-se drept salvatorii românismului și îndreptătorii Legii străbune. Trebuie să amintim la acest loc că atât Românii cât și Sârbii erau supuși la dări culturale și biruri parohiale, spre a-și putea susține biserica și școala, preoții și învățătorii, nesubvenționați de nimeni.

Acoluții episcopului unit Dobra, din Lugoj, cari pretundenți mișunau să facă prozelitiți, au știut atinge, cu diabolic meșteșug, și acest punct nevralgic al dărilor de cult pe lângă că se dădeau vestitorii credinței celei drepte și sfinte, defăimând Ortodoxia cu hulă urâtă și cu cuvinte de rușine, fluturau vorbe răsunătoare și ademenitoare înaintea ochilor țaranilor români, necăjiți, din Cenad, făgăduind bunătăți deșarte pământesti: bani și pământ, celor ce vor trece la legea sfântă a Impăratului catolic dela Viena, care într-atâta îi iubește încât îi va scuti de dările și birurile grele, trecând asupra Statului sarcina de a-le întreține preoții și învățătorii, ba încă și biserica și școala le va zidi tot cu spesele Statului. Propaganda deșantată a demagogilor credinței n'a rămas fără ecou. Jumătate din Românii ortodocși, amețiți și seduși de făgădueli, în 1855 dezertează dela legea strămoșească și trec la unație. Ceealaltă jumătate rămâne mai departe împreună cu Sârbii.

Defecțiunea în rândurile credincioșilor din parohia Cenadului a umplut de legitimă îngrijorare autoritățile superioare bisericesti din Timișoara, cari au luat întinse măsuri ca Sârbii să nu mai dea Românilor coreligionari înză la nemulțumiri și supărări. Armonie deplină nu s'a putut instaura între Români și Sârbi nici de-acum înainte, pentru că Românii rămânând în inferioritate ca număr, nu mai erau în situația de a pretinde drepturi, cari li se cuvenea de fapt atunci când ei formau majoritatea.

Nici în rândurile păcăciților schismatici unieți n'a sălășluit mulțumirea după care însetau. De unde până atunci aveau cel puțin biserică, în care se puteau închina într'un mod demn, de acum încolo erau sortiți să se închine lui Dumnezeu pe unde ajungeau: prin case sărăcăcioase, închiriate pe banii proprii, căci stăpânirea vitregă nu se prea

gândea să și respecte făgăduințele luate. În scurtă vreme și-au revenit în fire, dându-și seama că au făcut jocul dușmanilor Neamului, cari, acum, din umbră și ascunzișuri, triumfau de bucurie că au putut arunca dihonnia și vrajba între copii și părinți, între frați și frați etc. Membrii aceleiași familii erau împărțiți în tabere vrășmașe, gata de luptă pe tema credinței religioase.

Aceasta era situația la anul 1869 când eposcopia unită din Logoj trimite ca paroh la uniții de aici pe preotul Ilie Telescu. Om cu judecată și viziune clară, pătruns de sentimente cu adevărat românești, nu putea rămâne indiferent în fața spectacolului sinistru ce se desfășura hâdos înaintea ochilor săi. Dintru început preotul Telescu și-a pus în gând să adune ceea ce înconștienții, cot la cot cu dușmanii, au reușit să risipească; să vindece rana pricinuită corpului spiritual al Bisericii din Cenad de racila unației. Metodic și prudent, în mod tacit își pregătește credincioșii unieți ca într-o zi să poată întinde mână de înfrățire fraților rămași în comunitate religioasă cu Sârbii și astfel să refacă frontul Ortodocsiei și al Românilor din Cenad, Românilor ortodocși, față de cari manifesta o părintească grijă, curând își exprimă dorința dela a-l avea păstor sufletesc.

În vreme ce acțiunile Românilor ortodocși și unieți, sub imperiul legii sângelui și sub înțeleapta conducere a preotului Telescu, convergeau spre acelaș țel înalt și sublim, dușmanii apropierii fac denunț la Consistorul din Logoj că Telescu prejudiciază și primejduiește „sfânta unire” din Cenad. La 4 Noembrie 1875 o comisie de anchetă trimisă de Consistorul unieți, se prezintă la Primăria comunei Cenadul-Mare spre a cerceta punctele de acuzație formulate contra preotului. Fiind Vinere tineră (una din cele 12) preotul Telescu era prin comună la sfințirea de case. Nu s'a arătat de loc surprins de vestea ce i se aducea, știindu-și cugetul neprihănit. Din potrivă. A crezut că momentul este bine ales spre a-și duce la îndeplinire planul pe care-l preconizase cu atâta fermitate, încă dela pășirea sa în această parohie. Drept aceea, întorcându-se acasă se desbracă de reverendă și se îmbracă în haine civile; ia apoi cheile capelei și ale școlii, și matriculele bisericesti, și se îndreaptă spre Primărie. Aici era adunată multă lume pentru plata impozitelor. Intrând în sala cea mare a primăriei, unde era comisia anchetatoare, fără să aștepte să fie interogată, aruncă cu dispreț cheile și matriculele pe masa din fața comisiei, adăogând cuvintele: „De azi încolo nu mai sunt unieți”, — Și îndată a părăsit sala. Comisia, care, firește, nu se aștepta la așa ceva, a rămas complect desiluzionată, încremenită și trăsnită. Poporul, martor al acestei scene, unică în felul ei, s'a asociat cu mare însuflețire la hotărârea eroică a preotului Telescu. Într-ămplarea a avut răsunset formidabil în întreaga comună. În aceeași zi fac declarația de trecere, sau mai bine zis de revenire la Ortodocsie 801 suflete zicând: „A trecut popa Telescu și noi suntem de azi Telești”, rămânând la unație numai Țiganii și vreo câțiva Români uitați de sine. Comisia anchetatoare, hulită și urnărită de popor, părăsește [comuna cu rușine mare.¹⁾

Preotul Gh. Cotoșman

¹⁾ Informații primite dela D. Bozianu, inv. dir. penz, ginerele preotului I-lie Telescu.

Cețiți și răspândiți:

»Biserica și Școala«

Doleanțele preoților.

Preoțimea ortodoxă română din protopopiatul Belinț, în prezența domnilor: Iosif Goanță protopop, preoți Ioan Nicorescu, Iosif Cloambeș, Ioan Călnicean, Fortunat Mureșan, Ioan Beleiu, Sever Șepețian, Lucian Lungu, Ioan Bencecan, sen. Andrei Andraș, Const. Popovici-Hodoș, Const. Popovici-Ictar, Ioan Bencecan iun. Gheorghe Groza, Vichente Cuzma, Nicolae Ciurescu, și Nicolae Ilie, s'a întrunit în ziua de 3 Aprilie crt. în Recaș și constituindu-se în colegiu sub prezidenția Păr. Ioan Nicorescu și-a fixat ca obiect de desbatere „Salarizarea clerului în cadrele noului buget”.

Luând cuvântul Păr. Ioan Beleiu și rezumând istoricul dezbaterilor acestei tagme înspre o situație materială mai demnă de studiile și menirea sa, constată că preoțimea acestei țări nicidecum nu s'a prea putut felicita de purtarea de grijă a celor chemați la aceasta datorință și cari în multe cazuri i-a opus chiar o atitudine ostilă. De câteori parlamentul țării a desbătut cauza preoțească, frontul — spre marea desamăgire a clerului — a rămas descoperit. Abia dacă s'au înregistrat câteva glasuri pentru salvarea aparenței. Și atunci s'a hotărât de nobis sine nobis, s'au operat curbe și s'au restituit amăgiri.

În general biserica este socotită parazită, apendice de care corpul statului se poate prea ușor lipsi, balast în spinarea bugetului și piedecă în înflorirea economică a țării. Toate manevrele „cu ușile zăvorâte” de salarizare, confirmă aceasta. Cine s'ar încumeta în a dovedi, că biserica și clerul ei — cu deosebire cel de jos — nu este umilit, ignorat pe toată linia și bruscat în sentimentul și conștiința lui?

În afară de P. S. Sa Episcopul Grigorie al eparhiei noastre și câțiva mireni înțelegători ai rosturilor bisericii, câți sunt cari ne apără cauza?

În concluzie, toate manoperele de hârțuială al căror obiect suntem, sunt indicii pozitive de tendința de separare a statului de către biserică. Aceasta nu o mai trage azi nimenea la îndoială. Dar atunci credem a fi în dreptul bunului simț să pretindem, că ea să se facă deschis. În numele conștiinței noastre de intelectuali pretindem, ori un tratament egal cu cei similari nouă în studii, ori să fim scoși de pe arena orbetilor. E timpul când nu mai putem suporta înjosirea.

Colegiul luând act de cele expuse, aduce

O MOȚIUNE

arătând doleanțele preoțimei.

1. Preoțimea protopopiatului Belinț aduce vii mulțumiri P. S. Sale Episcopului Grigorie pentru cuvântul ridicat în S. Sinod în interesul preoțimii.

2. Aceleași sentimente de sincere mulțumiri le exprimă și marelui român d-lui Stelian Popescu, directorul ziarului „Universul” precum și C. Sale d-lui senator Vichente Pirtea pentru atitudinea d-lor de apărare a acelorași interese, în ziaristică și parlament.

3. Invită preoțimea din restul țării

- a) să arate Înaltului Guvern, că biserica și preoțimea indeplinesc o mare misiune
- b) Să se reglementeze salarizarea preoțimei și armonie cu a funcționarilor de studii similare,

4. Conferința a mai decis ca C. Sa S. Păr. protopop Dr. Stefan Cioroian, președintele asoc. clerului; este rugat să convoace de urgență Congresul clerului, spre a decide definitiv în aceasta chestiune.

Convocare.

Cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa, amăsurat Art. 12 din statutele „Fondului ajutorului preoțesc” a preoțimii ort. române din eparhia Aradului, convocăm prin aceasta adunarea generală-extraordinară Secția Arad a Asociațiunii clerului „Andrei Șaguna”,

la Arad pe ziua de Joi 2 Mai 1935 oara 9, în sala festivă a Academiei teologice cu următoarea.

ORDINE DE ZI:

Modificarea Statutelor „Fondului ajutorului preoțesc”, carea se va putea face „numai cu votul nominal a cel puțin 10% din totalul membrilor înscrși la fond”, (Art. 13 din Statute).

B. Comloș, la 14 Aprilie 1935.

ss. Dr. Ștefan Cioroian
protopop, președ Secției

ss. Silviu Bichicean
paroh, secr. Secției

Aviz.

Am primit dela Onoratul Minister al Instrucțiunii următoarea adresă:

Nr. 59433/6997 din 1 Aprilie 1935.

„Prea Sfinșite, Dl. S. R. Fermac, directorul personalului și secțiilor administrate din Ministerul Instrucțiunii, a întocmit o lucrare intitulată „Răsboiul de mâine”, prin care dă îndrumări populației și mai ales elementelor intelectuale, cum să se comporte în răsboiul de mâine, care, în diferite forme, va prinde în vâltoarea sa, nu numai elementele combatante, ci întreaga națiune. În baza avizului Nr. 75/1935 al Onor. Consiliului Permanent vă rugăm să binevoiți ca această lucrare să fie recomandată clericilor din cuprinsul acelei eparhii. Prețul unui exemplar este de lei 80. Primiți, vă rugăm, Prea Sfinșite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni. p. Ministru, ss. Sf. Brădișteanu. p. Director, ss. indescifrabil”.

Publicăm cele de mai sus cu titlu de informare și de recomandarea lucrării de sub întrebare.

Arad, 5 Aprilie 1935.

† Grigorie
Episcop

INFORMAȚIUNI.

Personale. *Duminecă în 14 Aprilie după masă, P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie, a plecat la București, pentru a participa la ședințele „Sfântului Sinod” și pentru a aranja mai multe chestiuni de ordin bisericesc la înaltul guvern.*

Tipicul sărbătorii Sf. Gheorghe. Se comunică Cuc. preoțimi că în anul acesta slujba Sf. Gheorghe d n ziua de Marți Săptămâna Patimilor – se va face în Dumineca Florilor, iar Marți rămâne Sfânta Liturghie înainte sfințită a Sf. Grigorie.

P. S. Sa Episcopul Grigorie la liceul „Moisă Nicoara” din Arad. *Sâmbăta în 13 Aprilie a. c. P. S. Sa Episcopul Grigorie, însoțit de părintele consilier Dr. Gh. Ciuhandu, a cercetat liceul de băieți „Moisă Nicoară” din Arad, unde a inspectat lecțiile de religie în clasa IV-a.*

Apoi P. S. Sa a asistat la serbarea comemorării marelui bărbat de stat, care a fost Mihail Cogălniceanu, aranjată de elevii acestui liceu. Aici P. S. Sa prin cuvinte părintești a dat indicații tinerimei, ca în viața ce le stă înainte să urmeze ca exemple faptele pline de cinste și patriotism ale marilor noștri înaintași.

Parastas pentru Mihail Cogălniceanu. *Duminecă în 14. Aprilie a. c. la finea sf. liturghii s'a făcut parastas în catedrala din Arad și în bisericile din eparhia Aradului, pentru odihna sufletească a marelui român și bărbat de stat, care a fost Mihail Cogălniceanu. La serviciul din biserică catedrală a participat P. S. Sa Episcopul Grigorie, autoritățile administrative și reprezentanții diferitelor instituții din Arad.*

Predică în Catedrala din Arad. *Duminecă în 14 Aprilie, a slujit sfânta liturghie în biserică catedrală din Arad, părintele Traian Golumba din Timișoara. La priceasnă părintele Golumba a rostit o predică frumoasă în legătură cu evanghelia zilei.*

„Societatea Principele Mircea”, și-a ținut adunarea generală Miercuri în 10 Aprilie a. c. sub prezidiul dnei Dr. Aug. Lazar. A participat P. S. Sa Episcopul Grigorie, în calitate de președinte de onoare, însoțit de părintele Consilier Păcățianu.

Într-o caldă vorbire, P. S. Sa a arătat importanța Bisericii ortodoxe în viața poporului românesc. A scos în relief pedestalul sănătos pe care a ridicat Mântuitorul Hristos pe femele, fapt pentru care femele au o grea datorință față de învățăturile Domnului și Biserica sa, pe care n'o cercetează regulat ca să-și purifice și reconforteze sufletele. Vorbirea P. S. Sa a avut efect bun, căci la deniile de Miercuri seara și serviciile divine din zilele următoare, au participat la biserică, toate membrele în frunte cu nouă prezidentă dna Dr. Memetea.

*Aducem la cunoștința P. Cucernicilor preoți că foaia „Calea Mântuirii” de sf. Paști va apare în 12 pagini și se va vinde cu 2 exemplarul (două numere). Având ocazie bună pentru a o desface la biserică, se va trimite la fiecare oficiu parohial câte un stoc mai numărös de bucăți decât până acum, cu dorința de-a-l prezenta poporului spre cumpărare în biserică și cu obligația de a ne trimite **imediat** costul tuturor numerelor primite dela început.*

Ofițerii Români la moartea regelui Alexandru. Un grup de 20 ofițeri români, în frunte cu comandantul regimentului 2 vânători „Regele Alexandru”, a plecat în Serbia pentru a se închina în fața mormântului Regelui Alexandru al Serbiei.

Faptă și răsplată. În timpul războiului celui mare, doi soți, cari erau foarte bogați, și-au cheltuit averea îngrijind de soldații cari chinuiau prin tranșee și prin spitale. Toată averea lor au cheltuit-o astfel, îngrijind de alții, încât după războiu, au trebuit să între muncitori ca să aibă cu ce trăi. Intr'o zi un soldat pe care l-a scăpat dela moarte în timpul războiului, a întâlnit pe binefăcătorii săi între muncitorii fabricii. S'a dus apoi pela toți acela despre cari știa că au fost îngrijiți în timpul războiului de acești soți, și le-a spus cum trăiesc acum. Drept recunoștință, ei s'au legat că vor rupe în fiecare lună din plățile lor și vor face astfel o sumă cu care să poată trăi foștii lor binefăcători. Iată o dovadă frumoasă de recunoștință.

Pentru Românii din Banatul Iugoslav. Guvernul Iugoslav a încuviințat ca fiii românilor din Jugoslavia să poată învăța românește în școli. Pentru aceasta a deschis cursuri de limba română, la 37 de școli, unde Românii își vor putea trimite copiii ca să învețe limba Patriei Mame.

Locuitorii din Caucaz au viață lungă. Un gazetar făcând o călătorie în Caucaz, a constatat, că locuitorii acestui ținut, trăiesc cea mai lungă viață de pe pământ. A avea 100 ani e un fapt aproape normal acolo. Un anume Beja, are 127 de ani; un altul 130; o femeie 143 ani; un bărbat 150 și un țăran 156 ani.

Săptămâna cărții. În vederea organizării Săptămânii Cărții, care se va deschide în zilele de 12, 13 și 14 Mai, anul acesta la București, precum și în toată țara, din înaltul îndemn al M. S. Regelui, Uniunea Fundațiilor Culturale Regale a început organizarea acestei săptămâni în dorința ca în anul acesta serbarea să se desfășoare într'un cadru cât mai artistic și strălucit.

† **Văduva preoteasă Mărioara Turcu.** *Miercuri în 3 Aprilie a. c. a încetat din viață văduva preoteasă Mărioara Turcu, născută Voiculescu din Vărădia de Mureș, în etate de 67 ani. Rămășțele ei pământești au fost așezate pentru veșnica odihnă, între regretele unanime ale familiei și poporului credincios din Vărădia lângă soțul său fost preot Ioachim Turcu în cimitirul din Vărădia.*

A fost o preoteasă bună și cu inimă nobilă. O deplâng doi fil între cari unul este părintele Iosif actualul preot din Vărădia și număröse rudeni.

Dumnezeu s'o odihnească cu cei drepți.

Predică în catedrala din Arad. *În biserică catedrală din Arad, se rostesc predici în toate Duminicile și sărbătorile. Duminică în 7 Aprilie, a liturgisit în această biserică părintele profesor Melentie Șora din Timișoara, un vrednic colaborator al revistei noastre.*

La priceasnă părintele Șora a rostit o temeinică predică, în legătură cu evanghelia zilei, în care Mântuitorul spune învățăcelor săi că duhurile rele nu se pot scoate din oameni decât prin post și rugăciune.

După masă la ora 4 părintele Șora a ținut în fața unui public numărös, o conferință instructivă și predată cu însuflețire la „Casa Națională” din Arad.

Mulțumită publică. *Creștinii parohiei ort. rom. din Colonia Crișana jud. Arad aduc vii și sincere mulțumiri d-lui Subrevizor Iosif Târziu pentru danla făcută acestei sfinte biserici, cu ocazia inspecției școlare.*

Aceasta danle constă dintr'un manual de tipic al sf. slujbe din Postul Sf. Patimi, care a fost primit cu multă bucurie.

Crișana, la 5 Aprilie 1935.

Gh. Vălean
preot

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea parohiei Crocna, devenită vacantă prin moartea Preotului Sabin Stăniljan, în baza ord. V. Consiliu Eparhial Nr. 2270/1935 se publică, concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Venitele împreunate, cu acest post sunt:

1. Sesiunea parohială, constătătoare din 24 jugh. cadastrale, parte arător, parte fânaș.
2. Stolele legale.
3. Birul legal luat în concurs — din oficiu.
4. Intregirea Salarului dela stat, pe care parohia nu o garantează.
5. Casă parohială cu intravilan și supraedificate. Parohia este de clasa I. (primă.)

Conform art. 26 din Reg. văduva preoteasă și orfanele rămân în casa parohială timp de 6 (șase) ani, până la 24 August a. c., și au drept la jumătate din venitul parohiei un an întreg după moartea parohului Sabin Stăniljan.

Aleșul va predica regulat în sf. biserică, va catehiza la școlile din loc și va suporta dările după beneficiul său.

Reflectanții la acest post, cu observarea art. 33 din Reg., se vor prezenta în sf. biserică, din Crocna în vreo Duminică ori sărbătoare, cu prealabila încunoștințare a protopopului, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice. Cererile ajustate cu documentele prescrise, adresate Consiliului parohial din Crocna, se vor înalnta oficiului Protopopesic din Gurahonț.

Consiliul parohial din Crocna în înțelegere cu

2—3

Const. Lazar
protopop.

